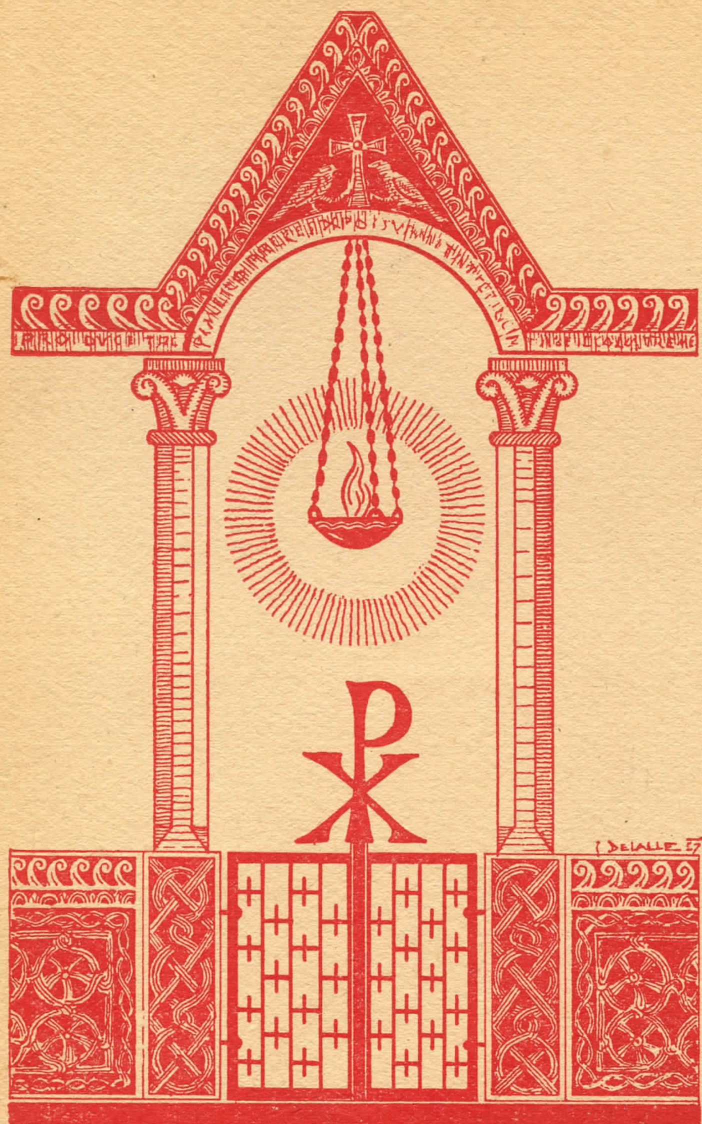
Poštarina plaćena u gotovu.



ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI ČASOPIS *

GOD. IV. 1938 BR. 8.

ŽIVOT S CRKVOM

Časopis za liturgijsku obnovu
s prilogom »Sv. Misa i večernja za nedjelje i blagdane«.

Izlazi jedamput mjesečno prema crkvenoj godini. Dozvolom crkvene vlasti izdaje »Zvijezda mora« — Hvar, a uređuje: Sveć. Josip Kirigin, Hvar. Tisak Leonove tiskare - Split (zastupnik Josip Dadić).

Godišnja pretplata:

Časopis s prilogom 30 Dinara

Sam prilog - - - - 15 »

Povjerenici koji raspavačaju barem 5 komada priloga, prodavaju 1 komad za 1 Dinar, a upravi plaćaju za svih 12 brojeva po 10 Dinara.

Pretplata se šalje: »Zvijezda mora« - Hvar (br. čeka 32.193).

SADRŽAJ:

PORUKA UPRAVE

Ovim brojem svršavamo dvije trećine crkvene godine i našega lista. Bilo bi dakle vrijeme, da nam se pošalje pretplata. Još nam toliki duguju za prošlu godinu i za »Croatia Orans«. Naše poduzeće nije lukrativno: list i ina izdanja dajemo skoro uz cijenu koliko nas stoje. Kad nam samo nekolicina ne plati, nastaje deficit i sav posao zapinje. Molimo vas najljepše, uvažite to i izvršite svoju dužnost.



Nekrvna žrtva na oltaru

U 4. broju »Života s Crkvom« vidjeli smo, kako je žrtva bitna oznaka religije. I zato nema religije, ma kako bila i izopačena, da ne bi poznavala žrtve, jer je istom žrtva pravi, najbolji izražaj religije. Jasno je dakle, da mora žrtva postojati i u kršćanskoj religiji. Kako je pak kršćanska vjera jedino potpuna, savršena, mora biti i njezina žrtva savršena. Posljednji put govoreći o krvnoj žrtvi na križu rekosmo, kako je ona prava žrtva. Na toj žrtvi osniva se kršćanska vjera. Iz te žrtve crpaju se sve milosti potrebne za naše vječno spasenje.

Istina »*Krist se jedamput prikazao, da uništi grijehe mnogih*« (Hebr. 9, 28). »*Zato ulazeći u svijet govori: Žrtava i darova ne ćeš, ali si mi tijelo pripravio. Paljenice i žrtve za grijeh nijesu ti ugodne. Tada rekoh: Evo dolazim, na čelu knjige pisano je za mene, da učinim volju tvoju, Bože*« (Hebr. 10, 5—7). Tu svoju volju, što je Isus imao diljem svoga života na zemlji i okrunio je na križu, nije opozvao, nego ona i dalje postoji i postojat će na vijeke. Isus dolazeći na svijet duhovno se prikaza, preda, žrtvova nebeskome Ocu, a na križu se to njegovo prikazanje očitova, što je žrtvovao svoje tijelo. Viseći na križu sve privuče k sebi: »*A ja, kad budem podignut od zemlje, sve ću k sebi privući*« (Iv. 12, 32). I to, koliko do njega stoji, prikaza se s udima svoga tajanstvenog tijela: »*Po ovoj volji posvećeni prinosom tijela Isusa Krista jedamput za uvijek*« (Hebr. 10, 10), Na nama je pak da se slobodno damo privući ka križu i prikazati se. Zato treba da bude krvna Isusova žrtva uvijek iznova obnavljana u našoj sredini.

Ta neprestano obnavljana žrtva jest sveta Misa. Da je sveta Misa prava žrtva vidi se već otud, što je bila u Starom zavjetu prorečena i slikama unaprijed predočena. Abelovo janje, što ga prinesao Bogu, bilo je simbol, slika Isusa Krista »Božjeg Janjeta«. Sveti Ivan Krstitelj videći Isusa, gdje dolazi k njemu reče: »*Evo, Janje Božje, što oduzima grijeh svijeta*« (Iv. 1, 29). I sin Abrahamov Izak, koga htjede njegov otac žrtvovati, slika je Isusova, samo što je Bog poštedio Abrahamova sina, dok nije »*vlastitoga Sina poštedio, nego ga je predao za sve nas*« (Rim. 8, 32). »*Jer Bog tako ljubi svijet, da je predao jedinorođenoga Sina svoga, da nijedan, koji vjeruje u njega ne pogine, nego da ima život vječni*« (Iv. 3, 16). A žrtva velikog svećenika Melkisedeka, što je prinese u kruhu i vinu, jest slika Isusove nekrvne žrtve, svete Mise, koja se prinosi pod prilikama kruha i vina, zato se i veli, da je Krist veliki svećenik po redu Melkisedekovu. Tih se žrtava — slika svete Mise Crkva sjeća u Misnoj liturgiji iza pretvorbe ovim riječima: »Dostoj se milostivim i vedrim licem pogledati ove žrtvene darove i primiti ih, kao što si se dostojao milostivo primiti poklone pravednoga svojega sluge Abela i žrtvu patrijarhe našega Abrahama i žrtvu, koju ti prinese veliki svećenik Melkisedek, svetu žrtvu, neoskvrnjeni prinos.« Posljednji židovski prorok Malakija ovako proriče novozavjetnu žrtvu (1, 10, 11): »*Nijeste mi mili, veli Gospod nad vojskama, i ne ću primiti dara iz vaše ruke. Jer od istoka sunčanoga do zapada veliko će biti ime moje među narodima, i na svakom će se mjestu prinositi kâd imenu mojemu i čist dar; jer će ime moje biti veliko među narodima, veli Gospod nad vojskama.*« Psalam 21, što ga Isus na križu moleći započeo jakim glasom: »*Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio*« (Mt. 27, 46), lijepo opisuje novozavjetnu nekrvnu žrtvu: »*Da kazujem ime tvoje braći svojoj, usred skupštine da te hvalim* (23). *Tebe hvalim u skupštini velikoj, zavjete svoje vršim pred onima, koji ga se boje* (26). *Neka blaguju ubogi i nasite se, i neka hvale Gospodina, koji ga traže, nek žive srca njihova do vijeka* (27). *Neka se opomenu Gospodina i obrate se k njemu svi krajevi zemaljski. I neka se poklone pred njim sva plemena narodâ* (28). *Jer je Gospodnje kraljevstvo, i on vlada nad narodima* (29). *Blagovat će i poklonit će se svi mogućnici zemaljski, pred njim će pasti svi, koji silaze u prah* (30).«

Prvu svetu Misu služio je neposredno sam Isus Krist na Posljednjoj večeri, kad je svojom svemogućom riječi

pretvorio kruh i tijelo svoje i vino u svoju krv, ili drugim riječima, kad je svoje tijelo i krv svoju stavio u sakramentalno stanje žrtve i žrtvovano tijelo i žrtvovanu krv dao svojim Apostolima za jelo i pilo. »*Ovo je tijelo moje, koje se daje za vas... Ovaj kalež je Novi Zavjet u krvi mojoj, koja se za vas prolijeva*« (Lk. 22, 19, 20). A što je on sâm učinio, hoće da njegovom moći i u njegovo ime čine Apostoli i njihovi nasljednici, zato im reče: »*To činite na moju uspomenu*« (Lk. 22, 19). Nalog su Isusov Apostoli i vršili: »*Ovi* (naime prvi kršćani) *bijahu postojani u nauci apostolskoj, zajednici bratskoj, lomljenu hljeba* (t. j. Euharistiji) *i u molitvama*« (Dj. ap. 2, 42). »*U prvi dan nedjelje, kad se sabrasmo da molimo hljeb*« (Dj. ap. 20, 7). »*Onda uziđe* (naime Pavao), *prelomi hljeb i jede*« (Dj. ap. 20, 11). Lomiti hljeb kod prvih je kršćana značilo isto, što mi označujemo riječju Euharistija. Apostol Pavao piše Korinćanima (I. 10, 16): »*Kalež blagoslova, koji blagosiljamo, nije li zajednica krvi Kristove? Kruh, koji lomimo, nije li zajednica tijela Kristova?*«

Sveta je Crkva tu vjeru Apostolâ vazda čuvala i ispovijedala. Kad su novovjeki otpadnici tako zvani reformatori nijekali Euharistiju, ustala je Crkva na obranu Isusove ostavštine i svečano na koncilu Tridentskom ispovijedila svoju vjeru u Euharistiju. Ovako koncil proglašuje katoličku vjeru: »U Starom Zavjetu po Apostolovu svjedočanstvu (Hebr. 7, 11) ne bijaše savršenstva zaradi slabosti levitskog svećeništva; zato je morao, prema odredbi Boga, Oca milosrđa (2. Kor. 1, 3), ustati drugi svećenik po redu Melkisedekovu (Ps. 109, 4; Hebr. 7, 11), naš Gospodin Isus Krist, koji je mogao sve, koji se imaju posvetiti, usavršiti (Hebr. 10, 14) i dovesti do savršenstva. Taj dakle, naš Bog i Gospodin, htio je jedamput sama sebe Bogu Ocu prikazati na oltaru križa podnijevši smrt. Kako pak smrću nije imalo prestati njegovo svećeništvo (Hebr. 7, 24), htio je svojoj ljubljenoj zaručnici, Crkvi, da ostavi vidljivu žrtvu, kako to zahtijeva narav čovječja. Tom žrtvom imala se obnavljati ona jedamput na križu prinesena krvna žrtva, imala je trajati uspomena na nju sve do konca vremena (1. Kor. 11, 24. ss) i imala se njezina spasonosna snaga primjenjivati za otpuštanje onih grijeha, što ih svaki dan počinjamo. Zato se pokaza na Posljednjoj večeri u noći, kad bje izdan, velikim svećenikom po redu Melkisedekovu na vijeke (Ps. 109, 4) i prinese Bogu Ocu svoje tijelo i svoju krv pod prilikama kruha i vina. Zatim oboje pruži Apostolima, koje tada

postavi svećenicima Novog Zavjeta, da to prime pod simboličkim prilikama onih stvari, i naloži njima kao i njihovim nasljednicima u svećeništvu, da tu žrtvu prinose, veleći im: »To činite na moju uspomenu!« (Lk. 22, 19; 1. Kor. 11, 24). Tako je katolička Crkva uvijek razumjela te riječi i tako ih naučavala. Jer pošto proslavi staru Pashu — žrtvu, koju djeca Izraelova običavahu žrtvovati na uspomenu svoga izlaska iz Egipta, ustanovi novu žrtvu, u kojoj ima Crkva po svećenicima njega samoga žrtvovati pod vidljivim prilikama na uspomenu njegova odlaska iz ovoga svijeta k Ocu, pošto nas otkupi prolivši svoju krv i ote moći tame i presadi u svoje kraljevstvo.«

Da nas Kristovo otkupljenje na križu spasi, moramo ga zahvalno i svojevoljno prigrliti. Jer kako lijepo kaže sv. Augustin, da onaj koji nas je stvorio bez nas ne će nas spasiti bez nas. Jasno! Griješeći svojom se voljom od Boga odmećemo, tako se i svojom voljom imamo Bogu okrenuti.

U grijehu i Adam i svaki čovjek otima svoj duh i tijelo Ocu, koji mu je to sve dao. Kad čovjek žrtvuje, onda predaje sebe, vraća, svome Stvoritelju. U grijehu umire duša, odijelivši se od nadnaravnog života. Žrtvom se duša opet oživljuje na nadnaravni život. Grijehom se čovjek onečišćuje, a žrtvom se čisti. Grijehom se čovjek razara, uništuje, žrtvom dolazi do savršenstva. U grijehu je čovjek nezahvalan, žrtvom zahvaljuje Stvoritelju. Čovjek grijehom postaje nesposoban da moli onoga, od koga se rastavio. U žrtvi se sjedinjuje s Bogom i opet može dobiti nove milosti. Grijeh i žrtva su oprečni. Kad grijeh kaže *da*, žrtva veli *ne;* a kad grijeh reče *ne*, žrtva govori *da*. Zato žrtva odstranjuje grijeh. I to žrtva nedužna uklanja uskratu dužne žrtve. Samo Isus Krist, koji je bio jedno s Ocem, nije mu dugovao žrtve. Samo je Krist mogao, uzevši čovječju narav, prikazati Ocu nedužnu žrtvu. I tako Bog Otac izvrši *»odluku spasenja u punini vremena, da opet sve sjedini u Kristu, što je na nebesima i na zemlji«* (Efež. 1, 10). *»A kad mu* (Kristu) *bude sve pokoreno, tad će se i sam Sin pokoriti onome, koji mu je sve pokorio, da bude Bog sve u svemu«* (1. Kor. 15, 28).

Zajednički grijeh čovječanstva mogao se uništiti samo zajedničkom žrtvom, koju prikaza Sin Božji, Glava cijelog čovječanstva. Vaše žrtve predanja samih sebe mogu samo onda zadovoljavati za naše grijehe, ako svoje žrtve sjedinimo za žrtvom Sina Božjega, naše Glave. Samo tada mogu i dostojno Boga slaviti, zahvaljivati mu za primljena

dobročinstva i isprašati nova. Za sve je to od prijeke potrebe, da se svojevoljno i pobožno svetom Misom pridružujemo Isusovoj žrtvi na križu.

Za to sjedinjenje s Isusovom žrtvom moli svećenik ulijevajući nekoliko kapi vode u kalež s vinom: »Bože, koji si divno sazdao dostojanstvo čovječjega bića i još ga divnije obnovio, daj, da se mi otajstvom ove vode i vina združimo s Božanstvom Onoga, koji se udostojao biti dionikom našega čovječanstva, Isus Krist, Sin tvoj, Gospod naš, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga, Bog, u sve vijeke vjekova. Amen.« I koncil Tridentski kaže, da se tim miješanjem vode s vinom izriče sjedinjenje vjernog puka s Glavom Kristom. To izriče i ona molitva misnikova: »U duhu poniznosti i u srcu skrušenome primi nas Gospode, i tako neka bude danas *naša* žrtva pred Tobom, da ugodi Tebi, Gospode Bože«, kao i ovom: »Molite braćo, da bude moja i *vaša* žrtva ugodna Bogu, Ocu svemogućemu.«

Napose se pretvara kruh u tijelo Isusovo i vino u krv Isusovu. Kad se pretvorio kruh u tijelo Isusovo, tad je pod prilikama kruha nazočno živo tijelo Isusovo, kako se nalazi na nebesima. Dakle pod prilikama kruha je i tijelo i krv i čovjek i Bog — cio Isus Krist. Isto tako je pod prilikama vina cio Isus. A napose se pretvara kruh i napose vino zato, da se dozove u našu svijest krvna žrtva na križu, gdje se odijelila krv od tijela. I sveta se Crkva odmah iza pretvorbe ovako moli: »Zato sjećajući se, Gospode, mi sluge tvoje, ali i tvoj sveti narod, blažene muke istoga Krista, tvojega Sina, našega Gospoda, kao što i njegova uskrsnuća od mrtvih i slavnoga uzašašća njegova, prinosimo preslavnomu tvojemu Veličanstvu od tvojih darova i poklona žrtvu čistu, žrtvu svetu, žrtvu neoskvrnjenu, sveti hljeb vječnoga života i čašu vječnoga spasa.« Sveta Crkva u toj molitvi ne veli, da se sjeća gorke muke, nego blažene muke, jer gleda na njezine plodove na Isusovo uskrsnuće i uzašašće, budemo li s njime sjedinjeni u križu i trpljenju. Tad i naše trpljenje postaje blaženo trpljenje.

Svaka prava žrtva prikazana vječnomu Bogu donosi nam blagoslov, djeluje sakramentalno, posvećuje nas i obasipa Božjim blagoslovom. Za taj Božji blagoslov moli Crkva prelijepom molitvom Gospodnjom. Moli za Euharistijski kruh: »Kruh naš svagdanji daj nam danas, za oproštenje grijeha, da ne podlegnemo u napasti, da se oslobodimo od svakoga zla, naročito od grijeha. Pa onda ponavlja nekoliko puta svoju prošnju za mir.

Sveta Pričest nije za Crkvu nešto, što bi samo sjedinjivalo pojedinu dušu s njezinim Bogom, nego je združuje sa žrtvenim tijelom Kristovim, s cijelim njegovim žrtvenim tajanstvenim tijelom. Po svetoj se Pričesti sjedinjujemo po Kristu s Bogom i sa svim udima njegova tajanstvenog tijela, to jest Crkve. To i znači riječ communio — sjedinjenje, pričest. Isključenje od pričesti jest isključenje iz Crkve, izopćenje. Po Pričesti smo dionici blagoslova blagoslovâ tajanstvenog tijela Kristova. Tko je izopćen, taj je lišen blagoslova Crkvene zajednice, te svete općine. To smo spomenuli i zato, da se vidi, kako je užasna nesreća biti izopćen iz Crkve.

Žrtva, što smo je prikazali s Isusom nebeskome Ocu, ima se nastavljati u našem životu i radu kroz cio dan. Sve svoje misli, riječi, djela i trpljenja prikazujmo s Kristom Ocu na nebesima. Naš život ima biti nastavljanje Kristova života na ovoj zemlji. Po nama treba Krist dijeliti blagoslov, naučavati istinu, liječiti bolesne i grješne, sve voditi u nebeski Jerusalem. Tada je naš život Euharistijski, kad od oltara Gospodnjega idemo na posao, u vrevu života s Isusom Kristom, s njegovim mislima, čuvstvima, odlukama, namjerama, djelima, jednom riječi njegovim predanjem Ocu nebeskome. »*Jer nijedan od nas ne živi samome sebi, i ni jedan ne umire samome sebi. Jer ako i živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo, Gospodnji smo. Jer zato Krist umrije i uskrsne i oživi da zavlada i mrtvima i živima*« (Rim. 14, 7—9).

Kad bismo se svaki dan sve dublje zamišljali u to, što je nama sv. Misa, tad bismo je cijenili više od svega: bila bi nam najmiliji, najvažniji i najsvetiji čin na zemlji. Tad bi i naš život zaista bio pravo ne samo nasljedovanje Isusova života, nego i njegovo nastavljanje.

Kako je ljudima, koji ne znaju svete Mise, potresno opisuje August *Strindberg* u svojim Legendama rišući svoj pohod u malu crkvu St. Germain l'Auxerrois u Parizu. Evo njegovih riječi: »Šest je svijeća na oltaru upaljeno. Svećenik u bijelome, crvenome i zlatu ne govori, ali njegova ruka leprša s gracioznim pokretima lepira nad knjigom. Straga pristupiše dva u bjelinu odjevena dječaka i prignuše koljena. Zvoni malo zvonce. Svećenik pere ruke i sprema radnju, koja mi nije poznata. Događa se nešto čudnovato, lijepo, uzvišeno tu sprijeda u daljini među zlatom, dimom i svijetlom... Ja ništa ne razumijem, ali osjećam neobjašnjivo strahopoštovanje i nerastumačivo drhtanje, i čuvstvo me obara: to si ti doživio i sudoživio.

Ali tada dolazi osjećaj stida izbačenoga, koji tu nije doma. I zatim se javlja čitava istina: protestant nema religije, jer je protestantizam slobodoumlje, buna, otcijepljenje... krivovjerstvo. I protestant je izopćen. Izopćenje je prokletstvo, koje je nad nama i čini nas nezadovoljnima, žalosnima, onima, koji lutaju. I u tom času osjećam izopćenje, i razumijem, zašto je pobjednik kod Lützena propao u svom djelu, i zašto ga njegova rođena kći demantirala... I što bi za nas dobljeno? Sloboda biti izopćen, sloboda rastaviti se i odijeliti, da svršimo kao ljudi bez konfesije« (F. Dr. Engelbert Krebs, Dogma und Leben, 5. sv. 2 dio).

Kako smo mi katolici srećni! Da li smo i zahvalni Bogu za tu sreću? *Bogoljub Strižić*, D. I.

Dr. Ivan Merz

3. SJEDINJEN S KRISTOM »MOLI SV. MISU«

»Savršenstvo se ne svršava s odricanjem nego *sjedinjenjem*. Ono ne čini od nas siromahe, nego bogataše; prvo blaženstvo tiče se onih, koji posjeduje kraljevstvo«.[1])

Dr. I. Merz je sigurno znao, gdje se nalazi Bog. Oslobođen onih teških muka traženja, koje tako iskreno potresaju čovjeka, kada čita Ruse i neke francuske konvertite, Merz se odjednom našao u Srcu Božjem. »Na Merzu su, čovjek bi skoro smjelo rekao, milost i duhovni svijet eksperimentalno dokazani. Njegov vjerski razvitak i ascetsko sazrijevanje, osobito na početku njegova duhovnog puta, nemaju naravne eksplikacije. On je sasvim samonikao duhovni plod. Svoje sokove on nije povukao sa zemlje. Nigdje ih oko njega nema. Ako ne ćemo da se na njemu ogriješimo o načelo dovoljna razloga, moramo priznati metafiziku milosti i nevidljivoga svijeta. Ona ga prožima sve jače i jače. Bez nje ne može se Merza uopće razumjeti«.[2])

Istina, on sam za prvo svoje doba veli, da je to doba »estetskog katolicizma«, ali on i tada čuva čistoću iz svrhunaravnih motiva, on čezne za Euharistijom, a u ratni dnevnik bilježi i ovu misao:

»Boga zaboraviti nikada! Težiti neprestano za **ujedinjenjem** s njime. Svaki dan — ponajbolje u zoru — upotrijebiti jedino za razmišljanje, mo-

[1]) Pierre Charles: **Molitva svih časova**, Sarajevo, II. str. 36.
[2]) Dr. Č. Č. »**Naš svetac u fraku**«. »Kat. Tjednik«. 1933.

litvu i to po mogućnosti u **blizini Euharistije, ili kod sv. Mise.** Taj sat ima da bude izvor dana...«[3])

Ne radi se dakle o traženju nego o ujedinjenju. Problem Merza, to je problem ujedinjenja s Bogom. Čista *via unitiva!* Kod njega radi Bog sâm, direktno u dubini duše, gdje dopire samo mistički pogled kao i kod E. Psicharija. Upravo je frapantna sličnost između nutarnjeg duhovnoga procesa kod ova dva odabranika Duha, dakako s tom razlikom, što se kod Merza ne radi o konverziji nego o direktnom usponu. U njima se podjednako osjeća »veličanstveno svjedočanstvo realnosti i efikasnosti milosti« (Maritain za Psicharija), skoro im ne treba apologetika, inače toliko potrebita velikoj većini; katolicizmom ne zadovoljavaju lične potrebe i osjećaje; ne osvrću se na nacionalnu tradiciju i ne vole govoriti o katolicizmu kao sredstvu za bilo kakovu zemaljsku potrebu. Obadvojica hoće samo Istinu, Učitelja! Istinu kao takovu, u punoj objektivnosti, radi nje same! Duhovni život mi je »razmatranje o božanskim stvarima i sudjelovanje u unutarnjem Božjem životu« (Merz). To se dokumentalno vidi u Merčevu Dnevniku i njegovu životu među nama, a kod Psicharija u divnom »*Voyage du Centurion*« i svemu onom, što su o njemu napisali Maritain, Massis, A. M. Gaichon, Bourget i Calvet.

(Dalo bi se povući vanredno interesantnih paralela u ovom istom smislu između Merza i Newmanna, te Merza i Pier Giogia Frassatija, prema onome, što su iznijeli. H. Bremand i A. Cojazzi u odličnim biografijama ovih modernih kreposnikâ, ali ovdje ne možemo u to ulaziti potanje).

Ovdje bismo danas htjeli istaći sjedinjenje Ivana Merza s Bogom preko sv. Mise i Euharistije. Još prije nego se upoznao s liturgijskim pokretom, njegova duša živi u tajni sv. Mise. Kao student u Beču bilježi u svoj dnevnik:

»Sjajna su neka mjesta iz Ivanova Evanđelja o Pričesti. Kod zadnje sam Mise mnogo o njima razmišljao i tako se uživio, da sam zbilja mistički osjećao pretvorbu i da je ondje prisutan Krist, kojemu se moramo klanjati, onaj isti, koji je negda (na zemlji) živio, onaj isti, još ljepši...«[4])

I nikada to sjedinjenje ne će popustiti. Ono kod Merza iz dana u dan raste. Bog nam je dopustio, da ga

---

[3]) Dnevnik, 5 III 1918, Dr. Dragutin Kniewald: Dr. Ivan Merz, život i djelovanje. Zagreb, 1932. Ovo djelo ćemo unaprijed citirati sa oznakom Životopis.

[4]) Životopis, str. 50. Iz Dnevnika 25 X 1915.

sigurno u tome možemo slijediti po njegovu intimnom *Dnevniku* i životu:

»Čitam »De imitatione Christi« i razmišljam. Velika je to knjiga, puna mistike, koja i meni treba. Čovjek vidi u svakom času, kako je malen, a kako je velik Onaj, koji je umro za nas, koji nam daje Hljeb, samoga Sebe, svu onu veličinu i svu ljubav; ne može se izreći, šta se ćuti, kad se On s nama sjedini...«[5])

»Sada upravo razumijem velikog Papu Pija X, što je izrazio želju za čestim, pače svakidašnjim blagovanjem Gospodina. Tim se može istom dublje zaći u taj svijet, približiti se Gospodinu i s Njim se razgovarati.«[6])

Kao vojnik na talijanskoj fronti ne prestaje živjeti s Misom i od Mise, koja mu sve više postaje središte čitavoga dana.

»Boga zaboraviti nikada! Težiti neprestano za **ujedinjenjem** s Njime. Svaki dan — ponajbolje u zoru — upotrebiti jedino za razmišljanje, molitvu, i to po mogućnosti u blizini Euharistije ili kod **sv. Mise.** Taj sat mora da bude **izvor dana,** u tome satu valja čovjek da zaboravi na cijeli svijet, da izgubi sve brige svijeta, svu nervozu života, da bude miran kao u kolijevci...«[7])

Kad se vratio iz rata te nastavio u Beču studij filozofije u njemu »je plamen za beskrajnim visinama, žar za nepomućenim grljenjem Sina i Oca i Duha«, a da do toga dođe, kako sam bilježi u Dnevnik 12 V 1920 g. treba pored pokore i svladavanja »primati dnevno sv. Pričest«. Baš te godine je Dr. Merz u St. Gabrielu kod Mödlinga **u duhovnim vježbama upoznao veličanstvo Liturgije i** otada je on njezin najdublji poklonik i apostol. Stil mu poprima umjetnički čar kadgod piše o Liturgiji i o Bl. Djevici Mariji.

Konačno u Parizu njegov studij i njegov duhovni život kreću se isključivo liturgijskim putem.

»Ali po svemu što se čini, da je Pariz izvršio na njega u tom smislu najdublji utjecaj, da je baš kroz francusku katoličko-konvertitsku literaturu osjetio svu realnost Kristove prisutnosti u rimskoj Crkvi. Sa dušom, kakvom je Ivan došao u Pariz 1920, proći kroz čudo katoličkoga srca moderne Francuske pišući disertaciju tragajući isključivo za najintimnijim aspektom Crkve, za ***liturgijskim*** duhom, to znači proći jedinstveno krštenje vodom ljepote. Kroz francusku religioznu poeziju vođen za ruku od de Maistre-a, Huysmansa i Claudela Merz se smrtno zaljubio u kolektivnoga Krista i ne samo naučio nego i lično doživio njegovu realnu prisutnost u Crkvi i svemu crkvenomu... nadnaravno doživio kroz psalme i liturgijsku mo-

---

[5]) Životopis, str. 52. Iz Dnevnika 24 II 1915.

[6]) Životopis, str. 53. Iz Dnevnika 12 VI 1916.

[7]) Životopis, str. 73. Iz Dnevnika 5 III 1918.

litvu Mise, o kojoj ga je snažno poučio slavni Don Guéranger.«[8])

U Parizu je počeo i do smrti nastavio dnevno »moljenje sv. Mise« iz svog francusko-latinskog misala, a kad se vratio u Zagreb bio je prvi naš oduševljeni apostol i sv. Mise i »moljenja sv. Mise«. Dosta je pročitati oduševljeni članak »Razmatranja o Rimskome Misalu« (Hrv. Prosvjeta 1922, 81) povodom prvoga izdanja Misala u hrv. prijevodu od Dr. D. Kniewalda. To nije samo zanos, to je zrelo i duboko poznavanje predmeta, to je ličnost pretočena kroz Misal u čistu liturgijsku dušu.

Na đačkom sastanku u Požegi 1924 u predavanju »*Duhovna obnova po liturgiji*« pored ostaloga daje ova dva savjeta: 1) Razmatraj dnevno na temelju Misala; 2) Ne prisustvuj sv. Misi, a da se tom prilikom ne pričestiš. Sam je tako radio sve do smrti.

Sv. Misa je snaga i svijetlo svakoga njegova dana. Izgledao je kod Mise preobražen.

Jedan svećenik sa o. Hvara opisuje, kako mu je Merz služio kod svete Mise i kako je Merzu pružio sv. pričest: »Pružajući mu svetu hostiju pričinilo mi se, da mu s lica izlaze neke zrake, tako je ono bilo anđeoski svijetlo, gotovo preobraženo, kakvo se tek vidi na slikama sv. Alojzija... Nikada ne ću zaboraviti onog minuta otkrivenja.«[9])

Svi svjedoci pripovijedaju, da je njegovo »moljenje sv. Mise« ostavljalo izvanredan dojam. To je za njega bila do punine svečanost prepuna čudesa, koju navika nikada nije učinila banalnom.

Kao što je pisao sa razumijevanjem o prijevodu Misala, koji mu je »najvrijednija knjiga, što je uopće imamo na hrvatskom jeziku«, tako je pisao o koralnom pjevanju i o pjevanoj Misi:

»Kako je dostojanstvena svečana konventualna Misa! Kako ide sve polako, da čovjek osjeti kucanje vječnosti! Čemu se žuriti, kad čovjek pjeva hvalu Božju, radi koje je i stvoren.«

On očekuje duhovnu obnovu po liturgiji i stoga sam lično prednjači i preporuča:

»Uoči svakog dana treba pročitati ili Misu slijedećeg dana, ili u cijelosti ono poglavlje iz evanđelja ili poslanice, koja će se čitati... Ovisi o vremenu, da li ćete vaše razmatranje obaviti izvan Mise, ili za vrijeme same sv. Mise. Ja bih svakako bio za to, da za sv. Mise ništa (drugo) ne molite, nego da **molite samu sv. Misu...** Sv. je Misa bez sv. pričesti donekle fragmentarna. Žrtva je tek onda potpuna, kad se u Misi u najtješnjim vezama ljubavi sjedinimo s Isusom i pretapanjem jedne biti u

---

[8]) D. Žanko: Duša dra Ivana Merza, »Život«, 1938, br. 5 str. 251-252.

[9]) Životopis, str. 243.

drugu... U tom činu, gdje se naše tijelo i naša duša **ujedinjuje** sa samim Božanstvom, mora da je vrhunac našeg života; u tom je činu i vrhunac cjelokupne liturgije. Sve molitve i pjesme, sve naše razmatranje, svi naši čini tijekom dana moraju biti Kristocentrični: moraju biti upereni prema tom **jedinom času** našega dnevnoga života. Na taj se način već na zemlji ispunjava zadnja svrha naša i mi postajemo dionicima same biti Božje.«[10])

Divno je pustiti, da govori Ivan Merz, stoga završimo ovaj članak sa njegovim riječima iz pisma, što ga je napisao spomenutom svećeniku sa Hvara dva tjedna prije smrti:

»Mislim, da se vrhunci stvorene ljepote nalaze u Misalu i Brevijaru, u pontifikalnoj Misi i gregorijanskim melodijama.«

---

[10]) Dr. I. Merz: Duhovna obnova po liturgiji, Luč 1924/25, str. 15-17.

D. Žanko.

Srce dobrog Pastira

Nema ljepše, nježnije i prikladnije slike, koja bi nam prikazala našeg Spasitelja u svoj Njegovoj ljubavi, blagosti i dobroti, od slike dobrog Pastira. Spasitelj veli za Sebe: »Ja sam pastir dobri i poznajem ovce svoje... i život svoj polažem za ovce svoje.« U priči o dobrom Pastiru najljepše nam je ocrtana ljubav Srca Spasiteljeva, Njegovo milosrđe i briga za grešnike. Dobar Pastir brine se za ovce svoje. On ih izvodi na pašu i spreman je žrtvovati se za svoje stado. Isus je dobar Pastir. On izvodi svoje ovce na najbolju pašu na koju još nikad nijedan pastir nije izvodio svoje stado. Isus svoje ovce, nas vjernike, hrani i napaja najizabranijom hranom i najvrsnijim pićem: Svojim Tijelom i Svojom Krvlju. On se i žrtvuje za svoje stado — vjernike. Jednom na Kalvariji prinio je sama Sebe za žrtvu da otkupi ovce. Od tada svaki dan nebrojeno puta žrtvuje se na našim oltarima preko ruku svećenika u sv. Misi. Ovu ljubav Isusa dobrog Pastira i brigu kojom se brine za svoje stado, za sve udove Svog mističnog tijela — Crkve, najljepše nam crta slika dobrog Pastira.

Slika dobrog Pastira dobro je bila poznata prvim kršćanima. U katakombama i na sarkofazima susrećemo lik dobrog Pastira. Prvi kršćani najradije slikaju Spasitelja kao dobrog Pastira, koji na svojim ramenima nosi izgubljenu ovcu. I u crkvenoj liturgiji slika dobrog Pastira zauzima važno mjesto. Ako pogledamo crkvenu godinu, nalazimo da svako crkveno doba ima posebnu nedjelju dobrog Pastira. Crkva se ne može oteti silnom dojmu ljubavi

Božanskog Pastira. Kao žedni jelen ponovno se navraća na izvor žive vode, na izvor ljubavi, koja izvire iz Srca Spasiteljeva.

U božićno vrijeme svojim smo očima promatrali utjelovljenu Ljubav, Djetića Isusa u jaslicama. Klanjali smo se Njegovoj ljubavi radi koje je htio postati sličan nama i već u prvim časovima ovozemnog života toliko trpjeti za ovce Svoje — grešnike. U uskrsno vrijeme i to u II. nedjelju promatrali smo ponovno ljubav Božanskog Pastira, koji je sam Sebe žrtvovao na križu za nas. Zahvaljivali smo mu za milost otkupljenja, veličali Njegovo uskrsnuće kao zalog našeg uskrsnuća. Zato Crkva pjeva: »Uskrsnu dobri Pastir, koji dade život svoj za ovce svoje i udostoja se umrijeti za stado svoje. Aleluja.«

I sada u duhovsko doba, III. nedjelja po Duhovima, jest nedjelja dobrog Pastira. Uza sve to da je naš Pastir umro za nas ovce Svoje, i dalje ostajemo ljudi skloni više na zlo nego na dobro. Opasnost je da i u buduće zalutamo. Zato crkvena liturgija ponovno nam i u duhovsko doba stavlja pred oči lik dobrog Pastira, koji je spreman da i kroz ostalu crkvenu godinu traži izgubljene ovce, koje su zalutale daleko od Njegovog stada.

Slika dobrog Pastira jest ujedno najstarija slika Srca Isusova. Spomenuo sam već da u katakombama, na sarkofazima i drugim kršćanskim spomenicima, često susrećemo sliku dobrog Pastira, koja je imala predočiti silnu ljubav Spasiteljevu prema vjernicima. A što je to ako ne slika i to najmilija slika Srca Isusova? Zato sasvim zgodno dolazi nedjelja dobrog Pastira duhovskog vremena u III. nedjelju, koja spada u osmini blagdana presv. Srca Isusova. Srce je simbol ljubavi. Zato predmet štovanja presv. Srca jest tjelesno Srce Spasiteljevo kao simbol ljubavi i milosrđa dobrog Pastira Isusa, koji traži izgubljenu ovcu, da je izbavi iz trnja grijeha i postavi je na ramena Svoja u znak da joj oprašta sve.

Štovanje ovog presv. Srca bilo je vrlo dobro poznato kršćanskoj starini, a puna ga je i najstarija crkvena liturgija. Slika dobrog Pastira dala je pobudu za ovo štovanje u prvim vijekovima kršćanstva. Kasnije se je ovo štovanje sve ljepše razvijalo, te u 12. v. već dobiva pobožnost k presv. Srcu Isusovu današnje značenje. Mnogi su crkveni pisci i učitelji na najuzvišeniji način pisali i govorili o presv. Srcu Isusovu. Tako među ostalima, sv. Augustin, sv. Ivan Zlatousti, sv. Bernard, koji je razvio čitavu bogoslovnu nauku o presv. Srcu. Ali da se je štovanje Srca Isusova

ovako razvilo i proširilo, zaslužne su na posebni način dvije svetice: sv. Franciska Rimska i sv. M. Margareta Alacoque, kojima je Božansko Srce otkrilo svu dubinu i žar Svoje neizmjerne ljubavi prema ljudima. Od toga vremena i datira blagdan Srca Isusova, koji je sve do Pape Pija IX bio dozvoljen samo za pojedine biskupije, dok ga ovaj Papa nije proširio na cijelu Crkvu. Lav XIII ga je još više uzdigao i proširio. Papa Pijo XI ga je podigao na blagdan prvoga reda s osminom i preuredio cijelo bogoslužje ovog blagdana, koji je na taj način postao jedan od najpoglavitijih blagdana u godini, liturgijski ravan Božiću.

Temeljena misao blagdana presv. Srca Isusova jest *pomirenje i zadovoljština za grijehe ljudi kojima je ljubav Božja povrijeđena.* Time je ovaj blagdan, kao i štovanje Srca Isusova uopće, dobio poseban karakter u crkvenoj godini. Crkva nas u bogoslužju na ovaj dan poziva da dademo zadovoljštinu Srcu Božjemu za grijehe svoje i cijelog svijeta: »Bože, koji se dostojiš milostivo nam darivati neizmjerno blago ljubavi svoje u Srcu Sina svoga, ranjenom našim grijesima, daj, molimo, da prinoseći mu čast naše odane pobožnosti, *izvršimo ujedno i dužnost dostojne zadavoljštine.*« U prikaznoj molitvi moli: »Pogledaj, molimo, Gospode, na neizrecivu ljubav Srca milog Sina svoga, da naša žrtva bude Tebi prijatan dar *i pomirenje za naše grijehe.*«

Osim toga Crkva nam na ovaj blagdan stavlja pred oči Srce Sina Božjega kao *uzvišeni naš Uzor.* Spasitelj nam dovikuje: »Ugledajte se u mene, koji sam blag i ponizan Srcem.« Kao što se sat navija prema satu, tako i mi moramo dnevno nastojati da uskladimo kucaje našeg srca s kucajima Božanskog Srca Isusova, da tako ovo Srce zakraljuje našim srcem. To je Srce našeg Boga i Kralja.

Ovo je Srce škola svih kreposti u najvećoj mjeri. Srce je simbol i svih kreposti ujedno. Zato ljubeći i štujući Srce Isusa dobrog Pastira, ljubimo i štujemo sve savršenosti i kreposti u Isusu Bogu i Čovjeku.

Štovanje Srca Isusova jest najuzvišenije štovanje kojim možemo Boga proslaviti na zemlji, jer je to Srce Sina Božjega. Zato Bogu ne možemo iskazati većeg štovanja i časti, nego preko ovog presv. Srca.

Slika dobrog Pastira jest slika Srca Isusova i zato jest i ostaje najmilija i najdraža svakom katoličkom srcu, jer je to slika neizmjerne ljubavi i milosrđa Sina Božjega prema nama grešnicima.

D. Ivo Tržok.

Psalmi kao molitve

2. SMISAO PSALAMA

Mnogi, koji mole i čitaju psalme, znadu reći, da su teški. Ovakovi traže, a ne nalaze u psalmima, što odgovara njihovoj duši. Oni ne shvaćaju dubokoga smisla, što ga psalmi u sebi imadu. Smislom se zove sadržaj psalama. Bog se očituje u sv. Pismu time, što dava određen sadržaj riječima, po kojima nama govori u prilici ili izravno. Prama tome smisao može biti ili doslovan ili prenesen ili simboličan.

Doslovan smisao je onaj, koji se na prvi pogled očituje preko riječi kako po naredbi Božjoj tako po običnu značenju neposredno; a očituje nam se ono, što je auktor onim riječima htio kazati.[1])

Simbolični nam smisao crtaju oni događaji i one stvari, koje je Bog odredio zato, da putem njihove sličnosti s nečim Uzvišenim, budu tipom nekog višeg Pralika. Na pr. zaklano vazmeno jagnje kod Židova bijaše tip raspetoga Isukrsta. Ovaj pak simbolični smisao ne smije biti nategnut, već se mora temeljiti na literarnom smislu.

Različit je od literarnoga i simboličnoga smisla takozvani preneseni smisao. To je onaj smisao, kojega auktor nije izravno namjeravao, nego je kao izvanka unesen. Ovo preneseno značenje imade često svoj stvaran razlog. Ps. 20 na pr. jest psalam zahvale za kraljevsku pobjedu. On opisuje triumfalnu povorku vojskovođe nakon uspješnih bojeva. Naša Crkva primjenjuje ovaj psalam u prenesenom smislu na borce i vojnike Kristove t. j. na mučenike.

U ps. 18 u stavci:

»... po svoj zemlji razliježe se zvuk njihov
i riječi njihove na kraj kruga zemaljskoga«
(ps. 18, 5),

radi se u doslovnom smislu o zvjezdanom nebu, koje šuti, ali šuteći glasno po svoj zemlji naviješta slavu Božju. Crkva primjenjuje ovo mjesto na propovijedanje apostola. Primjena nekoga pasusa može se i dalje provesti. Tada pasus gubi svoj posebni smisao, a mjesto toga smisao se oslanja na vanjski zvuk riječi. Poznato je n. pr. tumačenje ovoga mjesta:

»... Sa svetima, Bože, postupaš sveto
i sa savršenima savršeno« (ps. 17, 26).

[1]) Doslovni smisao zove se i govornim, jer se često razumijeva iz govora; zove se i povjesnim, jer sadržava povjesne događaje.

Prama latinskom prevodu glasi ovaj stih:

»... Sa svetima ćeš biti svet
a s čovjekom nedužnim biti ćeš nedužan.«

Ovo se mjesto razumije u smislu poslovice: »Reci mi, s kim se družiš, a ja ću tebi reći, kakav si.« Ovaj je preneseni smisao u zadnje vrijeme bio mnogo u uporabi. Ali je jasno, da to nije više prvotni smisao, budući da se ne drži bitnosti pasusa, već se oslanja više na vanjski zvuk riječi.[2])

»Držimo se kod moljenja i razumijevanja psalama stalna načela: Najprije shvatiti literarni ili doslovni smisao! Čuvajmo se osobito prekomjerna alegorijskoga tumačenja. Po njemu se izmijeni smisao psalma. Griješimo proti auktoru, ako mu podmećemo i pripisujemo misao, koje on nije imao. Ja ovdje pod auktorom mislim na Duha Svetoga, jer je kršćanski smisao od njega predviđen. Zato tražimo najprije, da shvatimo psalam u njegovu doslovnu smislu, a onda izvadimo iz njega, što možemo izvaditi i tako ćemo mnogo toga u njemu naći« (Parsch, Stundengebet, str. 30).

Potražimo također i simbolični smisao nekoga sastavka, jer se on temelji na doslovnom, popunja ga, a često i razjašnjuje. Mnoga mjesta u psalmima imadu svoje potpuno značenje tek u simbolici. Navest ću o tome nekoliko primjera:

»... i pada im kao dažd māna na jelo,
kruh nebeski podao je njima« (ps. 77, 24).

Mi ovdje na prvi mah shvaćamo alegoriju ovoga stiha, da se naime odnosi na presv. oltarski Sakramenat.

»... Tko smije uzići na goru Gospodnju,
tko smije stajati na svetom mjestu njegovu?
U koga su čiste ruke i srce bezazleno« (ps. 23, 3).

Gora Gospodnja za nas je kraljevstvo nebesko, a čiste ruke znače dušu bez grijeha i punu krjeposti.

Sv. Crkva nam dava veoma mnogo ovakovih primjena psalama.

U božićnoj noći pjeva ona ps. 109 radi ovoga stiha:

»... iz utrobe prije Danice rodih te« (109, 3).

Kod toga misli ona na slično mjesto u ps. 2

»... Gospod reče meni: Ti si Sin moj,
ja te danas rodih« (ps. 2, 7).

Ovdje mislimo na vječno rođenja Sina Božjega od Oca nebeskoga.

[2]) Preneseni smisao slaže se često s alegorijskim. Riječ naime »alegorija« dolazi od grčkoga, a znači nešto, što se po drugome poznaje. Alegorijski je dakle smisao slikovit smisao neke stavke.

Na Tijelovo pjeva sv. Crkva već navedeni psalam 109, da proslavi Isukrsta kao vječnoga svećenika:

»Zakle se Gospod
i ne će se pokajati;
Ti si svećenik u vijeke
po redu Melkisedekovu« (ps. 109, 4).

Često je vrlo teško lučiti literarni smisao od simboličnoga. Zato ponavljam, da je Stari Zavjet pun tipova za Novi Zavjet. Božja je volja bila, da su se mnogi događaji prije Krista kao slike budućih lica bilo Krista bilo Crkve izvršili. A kad ovo znamo, lagje je nam je moljenje mnogih psalama, koji su očito za »Izraela« i za »Jeruzolim« bili napisani. Tako mislimo na našu Crkvu, kad čitamo slijedeće kitice:

»... Pastiru Izraelov, čuj, (ps. 79, 2);
»Temelji su njegovi na gorama svetim,
ljubi Gospod vrata Sionska
više nego sve šatore Jakovljeve« (ps. 86, 2).
»Dom Izraelov uzda se u Gospoda« (113, 17).
»Neka reče Izrael: On (Gospod) je dobar
(ps. 117, 3)
»... ići ćemo u dom Gospodnji.
Eto već stoje noge naše
na vratima tvojima, Jeruzolime;
Jeruzolim je zidan grad
Onamo idu plemena, plemena Gospodnja«
(ps. 121, 1—4).

Stari je Zavjet slika Novoga Zavjeta. Sinagoga sjena naše Crkve. Zato u pjesmama Staroga Zavjeta mi vidimo pred sobom Krista, Crkvu i sebe, koji smo njihova uda. Stari Zavjet nije ograničen na Židove, nego se proteže i na nas, koji Kristu pripadamo bez obzira na rasu, narodnost i stališ te siže do svih daljina i širina Kristova kraljevstva. Stoga je »kralj« u psalmima nama Krist, Mesija, čije je vječno kraljevstvo, stradanje i djelo otkupljenja u mesijanskim psalmima izričito opisano. »Jeruzolim«, »Sion« to je nama Crkva Kristova u njezinoj velikoj i bogatoj povijesti na zemlji li u njezinu usavršenju na nebu. »Hram« je kršćanska kuća Božja, bogata mesijanskim dobrima. »Izrael«, »Jakob«, »njegova baština«, »njegov narod« znače otkupljeni Božji narod Novoga Zavjeta. Prama tomu dakako »neprijatelji Božjega naroda« neprijatelji su Kristove Crkve. »Sveti i pravedni« u psalmima to su otkupljenici po Kristovoj milosti. »Žrtva« u psalmima to je žrtva Kristova u presv. Euharistiji, napokon »zakon« je evanđelje Kristovo. Sam je kršćanin u stanju da u psalmima otkrije pravi smisao spasenja, što je u stvari Duh Sveti nadahnuo. Taj je pak smisao molitelj Staroga Zavjeta mogao najviše samo nejasno naslutiti.

»U ovom smislu bez obzira na molitveni sadržaj, dolazi u psalmima do izražaja sve djelo i osnova Kristova otkupljenja. Ništa nas ne sili, da se pri moljenju psalama zadubemo u nesavršenost Staroga Zavjeta ili da se zadržimo u čisto teoretskim, besplodnim i povjesnim razmatranjima. Možemo pače koliko hoćemo produbljivati ideje psalama, nanovo ih tumačiti i popunjavati te im davati pun smisao naše molitve. Iskustvo svakoga brzo pouči, kako se svakoj nejasnoći, ako je baš potreba, može doći na kraj« (Liller: Psalmi str. 11).

Po *Dr. Casperu*
Don Juraj Dulčić.

Benediktinski samostani u Dalmaciji

(Svršetak)

U subotu smo posjetili gradić Trogir, koji je od Splita udaljen oko 30 km. Cesta vodi kroz sedam Kaštela. Tada su je upravo betonirali, ali radnika nije bilo nigdje vidjeti: u velikim solinskim tvornicama cementa radnici štrajkuju, pak i njihovi drugovi, koji rade na cesti, moraju da planduju. Po lijepom vremenu vožnja mora biti lijepa, ali danas je takva kiša, da nam se je činilo da sjedimo u lađi a ne u autu, jer smo prolazili preko kaljuža, koje su bacale vodu sve do prozora.

Nakon jednosatne vožnje evo nas u Trogiru, koji je do g. 1828 bio sjedište biskupa i ima krasnu katedralu. Gradski župnik Dr. Delalle, velik prijatelj i poznavaoc liturgije, pozdravio nas je u crkvi Benediktinki latinskim govorom, hvalospjevom Benediktincima, kojima Hrvatska da vrlo mnogo duguje. Odgovorio sam nekoliko riječi, a onda sam čitao sv. Misu. Vizitacija je samostana bila gotova za 5—6 sati, jer je samostan malen. Ali zato je najstariji od svih, koji sada postoje. Utemeljen je g. 1046 na čast sv. Nikole. S ponosom su nam koludrice pokazale vrlo staru sliku sv. Benedikta na drvu i ostale dragocijenosti, koje svjedoče da je samostan nekada cvjetao i da je bio bogat.

Prije povratka u Split imali smo još vremena da pregledamo gradić, vrlo staro grčko naselje. Mlečani su ga

okružili vrlo visokim, skoro gigantskim zidinama, na kojima su donedavna bili lavovi sv. Marka, kao što ih i drugdje po Dalmaciji ima dosta. Portal katedrale s romanskim skulpturama iz 12. stoljeća najljepše je što ima Trogir. U crkvi me je najviše zanimao kameniti baldahin nad oltarom. Nekoliko sliči baldahinu sv. Lovre i sv. Jurja u Rimu, po kojima je napravljen naš u Seckau. Samo u Trogiru smeta barokna nadogradnja.

Međutim je prestao vjetar s kišom, a bura je počela da čisti obzorje. Za slijedeći se je dan obećavalo lijepo vrijeme. I doista je ujutro zasjalo sunce u sobu. Pogledah na luku i more i veselim se putovanju na Hvar. Danas je nedjelja »Laetare« i Bog je tako dobar s nama. Poslije sv. Mise, koju smo čitali u biskupskoj kapeli, odosmo na parobrod »Dubrovnik«, koji u 10 s. kreće za Hvar. Na njemu je bilo već dosta putnika, među njima i nekoliko Nijemaca. Putuju na Hvar, jugoslavensku Madeiru. Lađa treba dva sata do Hvara. Lijepo sunce, mirno more, svjež zrak, zeleni otoci sa strane, sve je to doprinašalo vrlo ugodnoj vožnji. Tako se dobro osjećamo na ovu radosnu nedjelju i šetamo po palubi gore dolje.

Moje su misli kod kuće, u našoj sekavskoj opatiji. Kao da čujem kantora i hor kako pjevaju Laetare, a posebno mi odzvanja u ušima Kyrie i Credo, što ga redovnici pjevaju naizmjence s dječjim zborom. Uza svu ljepotu sunca, mora i bregova sunce čezne za domom. U gornjem salonu odaberem miran kutić i molim brevijar da se sjedinim sa svojom braćom. Poslužnik okreće radio i u 11 sati prekinu me u molitvi lijepo zvonjenje. Započe prenos nedjeljne Mise iz franjevačke crkve u Firenci. Svečano nastupi jak zbor muških glasova: Laetare..., a prati ga hor mladih redovnika. Odložih brevijar, zatvorim oči i duhom se posve prenesem u Seckau. Izmjenjuje se koral i polifonija, osobito je veličanstveno otpjevan Credo. Sonornim glasom svećenik pjevao je prefaciju, a onda glas zvona navijesti Pretvorbu. Sve je tiho i u radiu, dok hor ne nastavi Benedictus. Đakon pjeva: Benedicamus Domino, a i ja radostan rekoh: Deo gratias, quoniam bonus. Dobar je Bog! Propovijed, koja je bila poslije Mise, nismo više mogli čuti, jer je bilo blizu podne, a s njim i cilj našega puta.

Izdaleka nas već pozdravlja lijep zvonik franjevačke crkve u Hvaru. Lagani morski valovi zapljuskuju gradić, koji se kupa u suncu. Povrh mjesta je tvrđava, koja bi sigurno znala pričati o tolikim gusarskim napadajima, bo-

jevima i ratovima. Upravo je zvonilo podne, kad smo pristali uz obalu, gdje nas je dočekao biskupov kancelar Don Šime Kovačić, koji je ujedno kapelan hvarskih Benediktinki. S njim idemo k presvijetlom prepozitu Bojaniću, koji nas je oba dana ljubeznivo zadržao na stanu. Na objedu smo kod preuzv. biskupa Miha Pušića, prijaznog i revnog pastira njegove malene biskupije, koji osim toga požrtvovno promiče i vodi liturgijsku obnovu među Hrvatima. Posve je shvatljivo čemu toliko biskupija u Dalmaciji. Vizitacija je združena s poteškoćama. Eto na primjer ako hoće hvarski biskup da posjeti koje mjesto na otoku mora najprije u Split, a onda na drugi kraj svoga otoka. Radi vizitacije i redovite pastoracije potrebita je posebna biskupija. G. 1828 bilo je ukinjeno nekoliko biskupija, ostale su samo one koje su zbilja potrebne.

Popodne smo za čas pozdravili koludrice i prošetali se uz more. Cedri, agave i palnije daju kraju poseban izgled. Nije čudo da su mnogi dobrostojeći stranci tu sagradili lijepe vile. Tek je početak ožujka, ali je toplo, barem kad sunce grije. S jednog sjedala uz more promatramo zapad sunca, koje toneći kao da hoće žarkim rukama da obuhvati čitavo obzorje. Postaje sve hladnije i vraćamo se u grad, gdje zvona sa zvonika stolnice pozivaju vjernike na korizmenu pobožnost. Na propovijedaonici je Dominikanac. Jer ne razumijem, više me zanimaju ljudi, koji su posjeli ne samo po klupama nego i po stepenicama svih oltara. Biskup sjedi u koru, ali zato je dražesno vidjeti kako su stepenice biskupskog trona zaposjela djeca. Poslije propovijedi izloženo je Svetotajstvo i sav puk, a osobito mladež, pjeva u narodnom jeziku, ali u poznatom koralnom napjevu 50. psalam. Ne trebaju nikakve knjige, jer svatko zna riječi psalma napamet. I Tantum ergo pjevaju koralno u narodnom jeziku. U stolnici su mi se svidjeli posebno amboni, kojih je čak četvero. Dva visoka za blagdane i dva niža od stupa i pulta za obične dane.

Kad je svršila pobožnost, sjedimo u sobi s 80 godišnjim prepozitom, koji je duševno i tjelesno posve čvrst. Toliko toga imamo da pitamo o zemlji i ljudima, a iskusan nam čovjek zna tako lijepo i dobro da odgovori. Nego za vrijeme razgovora dopriješe do nas neki čudni glasovi. Par puta se pogledah sa svojim suputnikom: prava »mačja derača«. Smiješeći se protumači nam stvar prepozit: »Kad se ovdje udaje udovica, svake joj večeri priređe ovakvu »glazbu«. Uz udate žene ističe se naravski mladež. To zna da traje tjedne i mjesece. Policija je zabranila, ali uzalud.

Stari je običaj jači od policije.« Naravski da smo sada još pomnjivije slušali sve moguće vrsti glazbila i smijali smo se, ali smo u sebi mislili, kako zdrav osjećaj mora da ima taj puk, ako se tako drži na jednom zadanu riječ. Pravo je, udovica neka se udaje u skrovitu, a ne za puna dana.

U ponedjeljak smo obavili svoj posao. Vizitirali smo samostan, koji je na povišem mjestu donedavna imao lijep položaj, pun sunca i svijetla sa slobodnim pogledom na more. Danas više nije tako. Ispod samostana je na obali hotel, koji je bio proširen i uzdignut. Stražnji zid hotela sagrađen je tako visoko, da koludricama priječi pogled na more, a njihovom je vrtu ukradeno i sunce. Svi su protesti bili uzalud. Novac bogataša redovito ne pozna zakona pravde i ljubavi. Redovnicama, koje su se zauvijek zatvorile među samostanske zidove uskraćuje se zrak i sunce.

Pod večer je korizmena pobožnost bila u crkvi Benediktinki. Prisustvuje i biskup s kanonicima. Svake je večeri pobožnost u drugoj crkvi. Tako je rimski običaj štacijarskih crkava još živ. U utorak prije podne svršili smo vizitaciju šestog i posljednjeg samostana. Prije odlaska parobroda napravismo posjet sinovima sv. Franje. Ovog puta ne ulazimo u bivši benediktinski samostan, što nas prilično čudi. Nijesmo slutili, koliko se umjetničkog blaga osobito u slikama i crkvenom ruhu tu čuva. Gostoljubivi otac veseo s našeg posjeta vodi nas u vrt pod vrlo star čempres, koji raste u širinu a ne u visinu, pa mu je grane trebalo poduprijeti stupovima kao starcu. Sa citronova stabla, koje u isto vrijeme ima na sebi i cvijeće i plod, dobili smo svaki po jedan citron, da ga ponesemo kući za uspomenu.

U 4 sata otputovasmo parobrodom »Karađorđe«, najvećim od svih, kojima smo mi putovali. Došao je iz Dubrovnika, a na njemu neki engleski izletnici. »Široko« opet naoblačilo nebo i podiglo valove, kakvih dosada nijesmo vidjeli. Velika lađa ipak mirno siječe more i za dva sata eto nas opet u Splitu. Navečer u 8 sati uđosmo u brzi vlak za Zagreb uz grmljavinu i sijevanje ostavismo Dalmaciju. Slijedećeg smo dana stupili na domaće tlo. Obogaćeni tolikim novim etnološkim, geografskim, umjetničkim i vjerskim spoznajama, puni ljubavi i poštovanja prema hrvatskom narodu još i sada često propovijedamo o tome što smo vidjeli, čuli i doživjeli na dalmatinskom arhipelu.

Opat *Benedikt Reetz*, Seckau.

Iz života svete Crkve

II. HRVATSKI LITURGIJSKI SASTANAK U SPLITU

Dvije godine poslije sastanka na Hvaru drži se 12, 13 i 14 srpnja ov. god. II. hrv. liturgijski sastanak u duhovnom i povijesnom središtu Dalmacije, u Splitu. Sastanak se drži drugog tjedna srpnja, da ne kolidira s katehetskim sastankom u Đakovu. Pokroviteljstvo je nad sastankom rado preuzeo preuzv. splitski biskup Dr. Kvirin Bonefačić, koji će prvo jutro sastanak otvoriti službom Božjom i svojim govorom u starodrevnoj katedrali sv. Dujma, najponosnijem našem spomeniku Kristu - Žrtvi i Pobjedniku. Kako je već zaključeno u Hvaru, čitav će sastanak biti posvećen sv. Misi, izvoru svih milosti, liturgiji kat. egzohen. Treći dan popodne ide se na izlet — hodočašće u Solin, da se pod stručnim vodstvom Dr. Lovre Katića pregledaju nebrojeni spomenici liturgijske starokršćanske i prvohrvatske dobi. Tamo će biti i zaključak sastanka.

Na sastanku će se održati ovi referati:

I. Biskup Miho Pušić, Hvar: »Sv. Misa — središte katoličkog bogoslužja«.

II. Sveć. Ivan Mikić, Split: »U čemu se sastoji žrtva sv. Mise?«

III. Dr. Ivan Delalle, Trogir: »Sv. Misa kroz stoljeća«.

IV. O. Dr. Dominik Budrović, O. P., Dubrovnik: »Liturgijsko shvaćanje sv. Mise«.

V. O. Bogoljub Strižić, D. I., Zagreb: »Sv. Misa i naš duhovni život«.

VI. Dragutin Kukalj, župnik, Slunj: »Euharistijska žrtva u životu vjernika«.

VII. O. Dr. Ivan Glibotić, O. F. M., Sinj: »Što da se pjeva preko sv. Mise?«

VIII. Prof. Dušan Žanko, Zagreb: »Sv. Misa i moderna kat. literatura«.

IX. Don Marin Bezić, župnik, Grohote: »Sv. Misa na župi«.

X. Don Rade Jerković, kateheta, Metković: »Školska sv. Misa«.

Ovom će se prigodom održati i kratak godišnji sastanak liturgijskog odbora s izvještajem tajnika.

Učesnici će sastanka na stanu i hrani biti u biskupskom sjemeništu i centralnoj teologiji, u čijoj će se svečanoj auli održati sva predavanja. Stan i hrana za svaki dan iznosi 40 dinara po osobi. Ko hoće da stanuje ili se hrani u gradu, naravski da mu je posve slobodno. Svećenici će misiti u zavodskim kapelama ili u gradu prema rasporedu što će se sastaviti po željama pojedinaca. Za svjetovnjake će svakog dana biti posebna recitirana sv. Misa. Umoljavaju se i pozivaju se svećenici svih hrvatskih biskupija, redovnici svih naših redova, bogoslovi i katolički svjetovnjaci, koji se zanimaju za liturgijsku obnovu i koji žele da osobito sv. Misa njima i svima kršćanima bude središte duhovnog života, da se čim prije prijave i da sastanku prisustvuju. Prijave se šalju:

LITURGIJSKI ODBOR
Bogoslovija, Split.

DOJMOVI SA EUHARISTIJSKOG KONGRESA U BUDIMPEŠTI

Tridesetičetvrti internacionalni euharistijski kongres u Budimpešti spada po svojem cilju, razvoju i uspjehu među najznačajnije događaje savremenog katoličkog zbivanja. Mjesto, u kojem se kongres držao, a i vrijeme kad se držao puno je neke neopisive dramatičnosti. U času, kad je stara Evropa, a s njom i čitav svijet proživljavao dane teške kušnje i uznemirenosti samo jedna **Sveta Misa** bila je dovoljna, da okupi i pobratimi narode raznih rasa i jezika sa svih pet kontinenata. Dok se dižu i padaju razne ideologije međunarodnog prava, dok se ljudi prepiru što je kolektivna sigurnost tisuće i tisuće ljudi šutljivo i pobožno bez ikakve materijalne koristi idu u blagovalište »Zadnje Večere«, idu u novi Emaus, da u kruhu upoznadu Misterij Euharistije, koji se već skoro dvije tisuće godina obnavlja na našim oltarima. Za svakog čovjeka bilo kojeg svjetovnog nazora ovo je fenomen, koji se naravskim načinom ne može protumačiti, a za nas vjernike ovo je čudo, pred kojim se duboko klanjamo, kako je to lijepo tumačio u svojim euharistijskim govorima glasoviti madarski biskup blage uspomene Dr. Otokar Prohászka, koji je Euharistiju nazvao »ljubav sve do konca«, ili kako je to izrazio u svojim nedostiživim oratorijima glazbenik Franjo Liszt.

Lijepi i golemi grad na Dunavu bio je za nekoliko dana imponentna pozornica slave Presv. Euharistije. Premda je to moderni velegrad ogromnih dimenzija i prostornosti ipak je onih euharistijskih dana pružao sliku neke jedinstvenosti i povezanosti. U centrumu grada kao i na dalekim periferijama lebdio je osjećaj, da se slavi Krist. To se osjećalo svugdje i po mnoštvu gostiju kao i po vanjskim znakovima. Već na željezničkoj stanici vladala je atmosfera svetog bratstva naroda. U moru zastava vijali su se barjaci sa euharistijskim simbolima. Dekorativna strana kongresa bila je na visini religioznoj i umjetničkoj. Svi plakati izvanredno su uspjeli. te se vidjelo da je odbor Kongresa posvetio osobitu pažnju njihovoj izradbi, povjerivši taj posao talentiranim modernim umjetnicima.

Moderna mađarska umjetnost broji nekoliko lijepih imena umjetnika, koji su spremni da izrade plakate i dekoracije u liturgijskom duhu. Zar nam neće ostati u pameti plakat sa jednostavnim linijama koji prikazuje Lančani Most, a u sredini se diže kalež s hostijom dekoriranom Kristovim monogramom? To je bio simbol, a to je bila i realnost. Most spaja narode i zemlje kao što Euharistija spaja duše i srca u jednoj ljubavi. Čitav kongres odvijao se u programu: Euharistija je veza ljubavi, Euharistija je sakramenat pobožnosti, Euharistija je znak jedinstva.

Lančani Most (Széchenyi Lánc-hid) spada među najstarije, najveće i najljepše mostove kontinentalne Evrope (1839—1849), dug je 380 m., a visok 50. Kad bi se u predvečerju upalilo mirijade električnih žarulja most je izgledao čaroban kao priča iz tisuću i jedne noći. Svijetlost se odrazivala u nemirnim valovima i strujama Dunava kao neki refleks vizije Ivanove Apokalipse. Na stupovima mosta u raznim bojama križevi, kaleži, simboli Euharistije kao topazi, ametisti, rubini, smaragdi titrali su mistično u večerima slavnog Kristovog Uzašašća. Grandiozni most moderne tehnike, djelo Engleza Clarka, preko kojeg prolazi tisuće automobila i umornih pješaka izgledao je tih i nečujan i preuzeo je tih večeri liturgijsku funkciju kao da kaže, da i on služi Bogu. Jedna i druga strana Dunava bile su fantastično i bajno rasvijetljene. Ljubomorni objekt fotoamatera i čar gradova na velikim rijekama, povezanim mostovima. Tamo se u Budimu na nasmijanim brežuljcima u sjaju reflektora svijetlila stara i historijska Krunidbena Crkva Sv. Matije apostola sa svojim gotičkim čipkastim zvonikom kao san sredovječnih vitezova. Njezina okolina sa t. z. ribarskim bastionima (utvrdama), stubama i kulama prenašala je gledaoca u svojoj magičnoj svjetlosti u drevna vremena kralja Bele, Andrije, kralja

Zlatne Bule ili Matije Korvina, ljubitelja znanosti i umjetnosti. Zelene kupole Kraljevskog Dvora, sa kojih se vijorila papinska zastava kao da su oživjele starim sjajem i slavom »ungarske gospode« kako je pjevao naš Kačić. Na peštanskoj strani bile su rasvijetljene kupole i prozori gigantskog i veličanstvenog Parlamenta. Tako sve važnije, historičke zgrade pružale su dojam, da sudjeluju u ovoj slavi. A Sv. Stjepan sa svog spomenika blagosivljao je s križem svoju metropolu.

Što se tiče tehničke strane Budimpešta je u svakom pogledu najbolje doprinijela da se afirmira zbivanje jednog internacionalnog euharistijskog kongresa. Može se kazati, da su bile u pogonu sve snage, svi izumi, sva sredstva moderne tehnike. U službi kongresa bile su najprostranije industrijske dvorane, radio, film, kazalište, izložbe, koncerti, filatelija, pa i sami izlozi dućana, trgovačkih kuća, magazina, gostionica, hotela i turističkih ureda. Tehnička sprema bila je kolosalna. A zastavu u svemu nosi štampa, katolička štampa. Katolički novinari bili su neumorni prije kongresa i za vrijeme kongresa. Sve je bilo živo i aktivno ili još bolje dinamičko. Donapokon je bila priređena i izložba cvijeća, da se pokaže koju zadaću ima cvijeće u životu čovjeka, kako ga ono oplemenjuje i diže k Stvoritelju. Sve stvoreno vodi nas k Stvoritelju kako je osjećao i sam Sv. Franjo Asiški. Život u duhu Crkve je neprestana liturgija. Na izložbi filatelističkoj bila je interesantno gledati razne marke religioznog i crkvenog sadržaja. I tu se vidi kako djeluje jedna obična poštanska marka na religiozni osjećaj čovjeka. Po izlozima knjižara vidi se kako je u zadnje vrijeme obogaćena mađarska katolička literatura i originalna i prevodna. Sve su knjige veoma ukusno opremljene s nekom osobitom estetikom, na što Mađari mnogo paze. Interesantna je bila izložba i svete umjetnosti (Ars Sacra).

Kao najveći dokaz, da je ovaj Kongres bio manifestacija katoličke aktivnosti i nepresušnog katoličkog vitaliteta jest izložba »Karitasa« (kršćanske ljubavi i milosrđa). A što je drugo Karitas, praktična kršćanska ljubav nego logična posljedica Euharistije? »Eucharistia vinculum charitas«. Izložba Karitasa u 17 dvorana je dokaz u znanstvenim i statističkim podacima što je sve Crkva učinila u prošlim vijekovima i što sada čini na karitativnom polju, da ublaži bijede i nevolje ljudi. Oči se orose suzama kad se vidi rad Crkve i njezinih službenika oko materijalnog poboljšanja ljudi, oko zdravlja čovječanstva ne samo duševnoga, već i tjelesnoga. Od katakomba, od dekadence rimskog imperija pa kroz čitav srednji vijek do naših dana vidi se kako Crkva kao prava majka vodi brigu za ljude. Koliko se borila protiv glada, kuge i gube. Ovdje čovjek mora da stane, da se zamisli, da skine kapu i da uzvikne: »O Crkvo, ti si naša majka!« Svaki nepristrani gledaoc, pa bio i najfrivolniji duša mora priznati, da bez Crkve ne bi bilo ni milosrđa ni kršćanske solidarnosti ni svega onoga što mi zovemo civilizacijom. Meni je bio utisak da su govori Sv. Oca Pape, Kardinala-Legata i svih uglednih govornika bili upravo usredotočeni u jednoj centralnoj misli: Euharistija i milosrđe. To je bila i svrha izložbe. Bez Euharistije nema djelotvornog kršćanstva. »Jer je ljubio svoje, do konca ih je ljubio«. Položaj centralne Evrope, gdje se održavao kongres, granica Istoka i Zapada, gdje su se i u prošlosti zbivali historički događaji na onim pustim ravnicama, sa izmjeničnom srećom i danas je važna strateška tačka kršćanstva. U času, kad se propovjeda da može biti sreće, ljubavi i materijalnog blagostanja bez vjere izložba »Karitasa« u Budimpešti je veliki memento svim narodima, da sve krize može riješiti samo Krist, koji se skriva u Presv. Euharistiji. Izložba zaslužuje da se o njoj napiše čitava studija.

Duhovna strana kongresa, ona u pravom smislu liturgijska, ona što se zove život sa Crkvom, s tim mističnim tijelom Kristovim vidjela se

najbolje u svojim manifestacijama na Trgu Junaka i u bazilici Sv. Stjepana. Trg Junaka je milenijski spomenik, podignut na uspomenu 1000 godišnjice osnutka mađarske države, sagrađen od arhitekta Lechnera. U ogromnom polukrugu stoje mu sa strane lijepe zgrade u klasičnom stilu: Muzej lijepih umjetnosti i Kuća Umjetnika. U sredini je ogroman stup, a na vrhu Arhanđeo Gabrijel. Na podnožju stupa brončani spomenici prvoga Arpada i drugih 6 vojskovođa mađarskog naroda, koji su po legendi poveli narod preko Karpata u današnju postojbinu. Ta seoba trajala je tri godine. Svi ovi vođe su nemirni u svojoj primitivnosti kao da izrazuju duh svoje rase nadošle iz misterioznih dubina Azije. Nomadi i ratnici ovdje su se smirili kao i Delibad, njihovo božanstvo šume, mora i vjetra. Osnovali su poljodjelstvo. Iz poljodjelstva stvorili su bogatstvo, pa državu i domovinu. Njihovi nasljednici, također prikazani u ogromnim brončanim kipovima na propilejama učinili su od poljodjelstva branik i suštinu svoje domovine. Pred Arpadom i ciklusom heroja postavljen je ogromni blok kao kenotaf Neznanog Junaka (1914—1918).

Na ovom sugestivnom trgu, u pozadini, nad propilejima ukrašenim kvadrigama Pobjede podignut je oltar Euharistijskog kongresa, koji dominira nad cijelim trgom i vidljiv je iz velike daljine Andrassyeve ulice kao iz svih širokih pokrajnih ulica i šetališta. Oltar je dominantan. Simbol Kongresa. Brdo Uzašašća, novi Tabor. Oko njega i na njemu razvija se Liturgija u cijelom svom sjaju i ceremonijalu. Arhitekt je genijalno i duhovito zamislio oltar. Oltar 34. Intern. Euharistijskog kongresa je kopija u pravom smislu riječi oltara Konfesije Sv. Petra u vatikanskoj bazilici, tog čuvenog i nedostiživog djela Bernini-a. Samo su na podnožju oltara grbovi današnjeg Sv. Oca Pape Pija XI mjesto Urbana VIII. Zamisao je bila veoma sretna. Budimpešta je postao Rim, povezana čvrsto uz grob Sv. Petra, uz njegove nasljednike u prošlosti, pa hoće da i danas pred cijelim svijetom ispovjeda istu vjeru: »Unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam«. Rim je simbol Petrove pećine. Kršćanski Rim vlada nad kraljevstvom Sv. Stjepana.

O liturgiji na Trgu Junaka pisati ću na drugom mjestu. Podnožje žrtvenika bilo je ukrašeno sa velikim slikama mađarskih svetaca kao i svetaca Presv. Euharistije.

Prvu svečanost Kongresa vidio sam u bazilici Sv. Stjepana, novijoj crkvi sagrađenoj u stilu talijanske renesanse sa velikom kupolom. Bio je blagdan Uzašašća Gospodinovog. Bazilika je velika sa prostranim prezbiterijem. Na glavnom žrtveniku kip Sv. Stjepana Kralja od bijelog mramora. U bazilici su se sakupili svećenici, biskupi i kardinali. To je bio dan svećenika, koji su učestvovali na kongresu. A tko je bio pozvaniji od svećenika, da na ovom euharistijskom kongresu podigne hvale i molitve Kristu sakrivenom pod velom bijele hostije? Oni su primili od njega zapovjed: »Ovo činite na moju uspomenu«. Nikada nisam vidio sugestivnijeg prizora. Činilo mi se, da prisustvujem jednom crkvenom saboru. Preko 3000 svećenika, oko 300 biskupa i nadbiskupa u ljubičastim mantelетama i 14 kardinala u žarkom, plamenom grimizu. Jedinstvena slika hijerarhije i svećenstva, vrijedna kista najvećeg slikara. U prezbiteriju do oltara pod grimiznim baldakinima ozbiljno i skoro nepomično sjede uzoriti kardinali, nadbiskupi važnih katoličkih metropola: Pariza, Westminstera (Londona), Varšave, Poznanja, Toleda, Napulja, Torina, Malinesa (Belgija), Praga, Fildelfije (Amerika), Mletaka, Sirije, Ostrogona i Lyona. Malo je koji kongres imao toliki broj kardinala. Primas Ugarske kardinal **Justinijan Serédi** bio je očito ganut nad ovakvim prizorom. On je stajao u dubokoj molitvi za uspjeh kongresa, kojemu je bio srce i glava, te prvi organizator. Sin Sv. Benedikta pokazivao je pod purpurom skromnost monaha iz Panonhalme. Cijeli zbor digao se na noge na glas, da ulazi u baziliku **kardinal Eugenio Pacelli »Legatus a latere«**. Pjevači »schola cantorum« zapjevaše »Ecce sacerdos magnus«. Kardinal-legat kleči nekoliko časova pred Svetohraništem. Nakloni se ostalim kardinalima i uspne se na propovjedaonicu i u divnoj latinštini govori svećenicima: »Quid aspicitis in coelum«. Tumači motiv blagdana.

Svećenici slave euharistijskog Isusa. Ništa nema višega u Crkvi nego li je Misa služena od svećenika. Duhovni život svećenika ide uporedo njegove pobožnosti prama sv. Misi. Nije dostatna obična pobožnost. Svećenik mora biti svijestan veličine Žrtve, koju prikazuje i svetosti, koja se od njega zahtijeva. Svećenik sa svojim osjećajima mora biti u harmoniji sa Isusom, vječnim svećenikom. Život Crkve, posvećuje svećenika, spas duša, reforma i obnova svijeta, sve, upravo sve temelji se na Sv. Misi. Sva druga sredstva spasenja i božanske slave podvrgnuta su ovome. Kad bi svi svećenici pobožno služili Sv. Misu kako moraju, lice zemlje bilo bi preobraženo. Najsvetiji liturgijski apostolat je: Sv. Misa.

(Svršit će se)

Dr. Ivan Delalle.

Novo izdanje Vulgate.

Težak i vrlo dugotrajan posao izdavanja latinskog prijevoda sv. Pisma, kakav je izašao iz ruku sv. Jeronima, povjerio je još g. 1907 Papa Pijo X Benediktincima. Ispočetka je vodio posao engleski opat i kasniji kardinal Adam Gasquet, a poslije njegove smrti ustanovio je u Rimu sv. Otac Pijo XI poseban benediktinski samostan na čast sv. Jeronima te za njegovog opata i vođu tog posla postavio učenog redovnika Henrika Quentina. Sada vodi sav rad luksemburški opat Petar Sahnon s 20 redovnika tog samostana. Osim svog pojedinačnog rada sastaju se ti redovnici svakog dana najmanje četiri sata zajedno da rade na tom važnom poslu. Same priprave su trajale skoro 20 godina, jer je trebalo nebrojene stare rukopise potražiti, fotografirati i tipizirati, tako da je I. svezak s opširnim uvodom i Genezom izašao tek g. 1926. Čitavo djelo nosi naslov: »Biblia sacra iuxta latinam vulgatam versionem ad codicum fidem iussu Pii P. P. XI. cura et studio monachorum sancti Benedicti... edita«. G. 1929 izašao je II. svezak: Exodus i Leviticus, a g. 1936 III. svezak: Numeri i Deuteronomium. Čitavo će izdanje Vulgate obasizati 26—28 svezaka, a kako je predviđeno da će odsada svake dvije godine izlaziti nov svezak, može se nadati, da će čitav posao biti završen tamo oko g. 1995. Dugo je to vrijeme, ali ne će čuditi one, koji su imalo barem upućeni kojim se znanstvenim aparatom i minucijoznom akribijom postupa u izdavanju takvih epohalnih djela.

Liturgijska obnova u Japanu.

Položaj Japana u naše doba odgovara nekako položaju rimskog carstva u starom vijeku. Od presudne je zato važnosti, da kršćanstvo uhvati što čvršći korijen u toj zemlji budućnosti. Japanski se katolici već po svojem narodnom mentalitetu zanimaju za liturgiju. Poznato je, koliko je u Japanu uvriježen kult pređa. I ako je taj kult poganskog izvora, ipak ga se dade kristijanizirati, i to ničim drugim kao živim i aktivnim liturgijskim životom. U tom su pogledu donedavna neki katolički misionari zanemarili svoju dužnost. Liturgijski pokret, što ga vodi Dom Hildebrand Yáiser O. S. B., računa s tim narodnim mentalitetom. O tom problemu osobito piše u japanskom liturgijskom časopisu »Fos Hriston — svijetlo Kristovo«. Taj je isti Benediktinac izdao i japanski liturgijski kalendar.

Poslanica čilenskog episkopata.

Zadnji broj časopisa »Bibel und Liturgie« donosi prijevod te lijepe i važne poslanice o liturgiji i religijoznom odgoju, o katedrali i župi, o sv. Misi i sv. sakramentima, o glazbi i pjevanju u crkvi, o Božanskom oficiju i o pogrebnim obredima. Poslanica je prožeta skroz na skroz duhom suvremene liturgijske obnove.

CRKVENI KALENDAR

Nedjelja 12 VI: **NEDJELJA PRESV. TROJSTVA.** Ruho bijelo. Dvostr. I. reda.

Ponedjeljak 13 VI: **Sv. Antun Padovanski,** prizn. Bij. Dvostr.

Utorak 14 VI: **Sv. Bazilij Veliki,** b. i crkv. uč. Bijelo. Dvostr.

Srijeda 15 VI: **Sv. Vid i drugovi,** mučenici. Crveno. Jedn.

Četvrtak 16 VI: **BLAGDAN TIJELOVA.** Bijelo. Dvostr. I. reda s osminom.

Petak 17 VI: **Petak u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludv.

Subota 18 VI: **Subota u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludv.

Nedjelja 19 VI: **NEDJELJA U OSMINI TIJELOVA.** Bijelo. Poludv.

Ponedjeljak 20 VI: **Ponedjeljak u osmini Tijelova.** Bij. Poludv.

Utorak 21 VI: **Utorak u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludv.

Srijeda 22 VI: **Srijeda u osmini Tijelova.** Bijelo. Poludv.

Četvrtak 23 VI: **Osmina Tijelova.** Bijelo. Dvostr.

Petak 24 VI: **BLAGDAN PRESV. SRCA ISUSOVA.** Bijelo. Dvostr. I. reda s osminom.

Subota 25 VI: **Rođenje sv. Ivana Krstitelja.** Bijelo. Dvostr. I. reda s osminom.

Nedjelja 26 VI: **NEDJELJA U OSMINI PRESVETOG SRCA ISUSOVA.** Bijelo. Poludv.

Ponedjeljak 27 VI: **Ponedjeljak u osmini presv. Srca Isusova.** Bijelo. Poludv.

Utorak 28 VI: **Navečerje sv. Petra.** Ljub. — **Sv. Irenej.** Bijelo. Dvostr.

Srijeda 29 VI: **BLAGDAN SV. PETRA I PAVLA.** Crveno. Zapovijedni blagdan Dvostr. I. reda s osminom.

Četvrtak 30 VI: **Spomen sv. Pavla,** ap. Crveno. Poludv.

Petak 1 VII: **Blagdan predr. Krvi Isusove.** Crv. Dvostr. I. r.

Subota 2 VII: **Pohođenje Bl. Djevice Marije.** Bij. Dvostr. II. r.

NAPOMENE:

1. Kroz ova dva tjedna padaju dva zapovijedna blagdana: Tijelovo i sv. Petar i Pavao. Jer blagdan presv. Srca Is. i sv. Ivana Krstitelja ove godine padaju u isti dan, prenosi se blagdan sv. Ivana na slijedeći dan. Po mnogim se mjestima i blagdan presv. Srca Isusova slavi kao zapovijedan blagdan.
2. Kad je blagdan sveca, osim kroz osminu Tijelova i Srca Isusova, jedn(-ostavnog) ili poludv(-ostrukog) reda, onda tog dana može biti sv. Misa zavjetna (ruho bilo koje boje) ili za pokojne (ruho crno).